

IZHAJA OB
ČETRTKIHUREDNIŠTVO IN UPE
LJUBLJANA, BREG 10
POŠT. PREDAL ŠT. 345
RAČ. POŠT. HRAN. V
LJUBLJANI ŠT. 15 393

DRUŽINSKI TEDNIK

ILUSTROVAN TEDNIK ZA POUK IN ZABAVO

POSAMEZNA
ŠTEV. 2 DINNAROČNINA 1 LETO
80, 1/2 LETA 40, 1/4 LE-
TA 20 DIN. V ITALIJI
NA LETO 40 L. FRAN-
CUI 60 F. AMERIKI 2 \$

IV. leto

V Ljubljani, dne 29. septembra 1932

Štev. 40

Ob trgatvi

Prišel je čas, da se veriga skrbi in dela, upov in nad zaključiti s členom uspeha in zadoščenja. Prišel je čas, da zemlja, ta potrpežljiva gruda, povrne kredit svojemu gospodarju — vinogradniku. V poslovnem svetu takih kreditov ne poznajo: preveč je nevarnosti in premalo jamstev. »Homo homini lupus,« pravi že star latinski rek; med vinogradnikom in njegovimi goricami je razmerje dosti pristranejše, dosti harmoničnejše. V dolgih rodovih se je podedovalo to razmerje, ta medsebojna navezanost, ta medsebojna ljubezen.

Kaj pomeni delo v vinogradu? Ali ste ga že kdaj imeli priliko videti ali pa ste ga morda celo sami izkusili? Star vinogradnik, ki se počasi, korak za korakom vzpenja na svoj s trto zasajeni, navadno zaradi sestavine tal za druge kulture neporabni košček zemlje, ta bi vam marsikaj lahko izdal, če vam že njegovo z globokimi brazdami razorano čelo, od solnca ožgani obraz in žuljave roke same ne bi zgovorno pripovedovale.

Postopek pridobivanja vina ima za vinogradnika tele elemente: telesno delo, denarna investicija, nevarnost pred grozečimi vremenskimi neprilicami in strah pred trtnimi boleznimi.

Telesno delo je pri večini vinogradnikov težko in naporno, zahteva mnogo izkustva in znanja in traja od rane pomladi pa tja noter v pozno jesen.

Ko mine nevarnost pomladnih slan (kdaj ta trenutek napoči, nobena praksa ne pove; vinogradnik mora to ugeniti!), je prvo in najbolj odgovornosti polno delo obrezovanje trte. Od tega dela je odvisen ves jesenski uspeh, pa tudi razvoj vinske trte v naslednjih letih. Treba je razuma pri delu; če hočeš to jesen čim več spraviti v sode, se ti utegne zgoditi, da si zapraviš glavnico za leta, ki pridejo. Če letos trto preveč izrpaš, ti bo drugo leto slabše rodila, zgodi pa se

da ti bo bodočnost zanesljivejša, moraš dati trti tudi potrebno hrano: vinograd moraš gnojiti. Res da ne vsako leto; toda če vinograd pametno razdeliš na posamezne parcele, boš vsako leto vedel, katera pride kdaj na vrsto.

Ko poženejo mladike, jih je treba privezati, zato mora imeti sleherni trta svoj količek. Če tega ne napra-

pavati: žlahtna rastlina hoče solnca in zraka! Da bo listje zdravo — in to je zelo važno, zakaj brez zdravega listja ni zdravega grozdja — moraš trto škropiti, a ne samo enkrat, nego trikrat in štirikrat, kakor se pokaže potreba. (O srečni stari časi, ko še ni filoksera ugonobila starega domačega nasada — svoje čase to ni bilo potrebno!) Vseh teh modernih besed,

Staro in mlado pri delu

mного denarnih žrtev za slepilno nado in odvisnost od vremenskih muh. Kaj ti namreč koristi, če te je lepi februar ali marec navdušil, če pa je pozneje aprilski mraz vse zastrupil? In če ti, ko trta cvete, solnčna pripeka in nenaden dež uničita nežne zametke jagode — tvoje nade?!

Ali pa če ti ravno v času, ko se je jagoda razvila in začela zoreti, avgustova toča pobije vinograd in z njim vse tvoje upe in nade!

Mogoče ti je bilo vse leto naklonjeno, pa je prišlo septembrsko deževje brez solnca in toplote, da se sladkor ni mogel razviti — in ko sedeš za mizo s prijateljem, gostom ali kupcem, te je strah njegovega kislega obraza in groza pred kačo v žepu, ki se ti obeta...

No, pa čeprav so bile čez poletje manjše nepravilnosti, ugodna jesen bo dosti popravila in vinogradnik se bo veselo pripravil na trgatve: namočil bo škafe, ki so se v vročini razsušili, nabil obročje na kadi, očistil stiskalnice in opral sode, to poslednjo instanco velikega in dolgega postopka. Sodi so zakladnica vinogradnikovega imetja, zato je velevažno, da je ta zakladnica dobra in zdrava.

Trgatve se veseli staro in mlado. V očeh vseh, ki so jih rodile vinske gorce, se vidi odsev notranjega veselja. In kakor je trta rodila iz sebe najzlahtnejši sad, tako tudi vinogradnikovo veselje rodi pesem, ki dneve in dneve odmeva po krotkih reliefih vinogradniških brd.

Pa tudi mi, ki smo iz mest in ki smo do zdaj poznali samo gostilničarske »trgateve«, kjer se pod stropi, okrašenimi z grozdom in zelenjem, vite plesni parčki — tudi mi bomo našli svojega veselja. Zakaj priroda je tako mogočna, da nas že en sam pogled v njeno razkošje primani nazaj v njeno naročje. In v tem naročju je zmerom najbolje... M.B.

Zlahtne jagode dajo dobro kapljico

Kozarček »domačega« pri opoldanskem odmoru

ti lahko, da ti celo pogine. Zato mora biti obrezovanje vinograda smoteno in umno; gledati moraš, da pametno združiš pričakovanja za jesen in gledanje v bodočnost.

Da boš imel jeseni več radosti in

viš, boš imel namestu vinograda pragezd, v katerem ti bo količkaj hujši veter napravil polom in ti prekrižal nade za jesen.

Da ti trava in plevel ne zaduši vinograda, ga moraš kopati in preko-

vseh teh kemičnih sredstev naši stari niso poznali...

Evo, vidite, to je v glavnih besedah delo, ki ga opravlja vinogradnik od pomladi do jeseni, od jutra do mraka. Mnogo truda, mnogo znoja,

Ivar Kreuger,

Da peloma ne bo mogel več prečeti, je moral Kreuger vedeti že leta 1930; tudi si je moral biti v svesti, da ga potvorbe bilanc in druge sleparije ne bodo mogle večno držati nad vodo. Ko se je ustrelil, so ljudje mislili, da bi bil tistih 40 milijonov, ki so jih prve odkrili, da so krivo vpisani v njegovih knjigah, že na kakšen način dobil. Danes vemo, da je bilo tistih 40 milijonov celo za svetovni koncern, kakršen je bil Kreugerjev, velikanska vsota. Nemara so v Ameriki zaslutili, da švedski koncern le ni tako trden, kakor bi se dalo sklepati iz potvorjenih bilanc. Drži le to, da se je Kreuger ustrelil tisti trenutek, ko je videl, da mu Američani niso pripravljeni dati novih kreditov, tudi ne na visoke obresti.

Ali je Kreuger, ko je začel svoj koncern graditi na realnih temeljih, postal žrtev računске napake ali pa svoje megalomanije, se najbrž nikoli ne bo dalo natanko dognati. Drži pač to, da od vsega početka ni imel namena slepariti, nego da je šele tedaj segel po nereálnih sredstvih, ko je jela svetovna gospodarska kriza butati tudi ob zgradbo njegovega koncerna. Ker je bil že od nature velikopotezen, se tudi ni zgrozil nad tem, da oslepari ves svet za velikanske vsote. Ni dvoma, da bi bila stvar še nekaj let kako šla, da ni leta 1932 zapadlo nekaj milijard posojil raznim državam in da je videl možnosti, kako priti do teh zneskov — naj bo že na pošten ali nepošten način.

Tako pa je bilanca njegovega podjetja nekega dne pokazala čisto drugi obraz: na eni strani neprestane terjatve obresti že posojenega denarja in terjatve držav, ki so čakale, da se jim izplačajo posojila, po drugi strani pa zmanjšan dotok denarja, ker je zaradi gospodarske krize začela zastajati celo vžigalična prodaja, in ne naposled Damoklov meč sleparij, ki utegnejo zdaj zdaj priti na dan.

Kljub temu je bil Ivar Kreuger zanimiva, na žalost v prvi vrsti kriminalno zanimiva glava današnje dobe, in v našo serijo je prišel le zato, ker se mu je posrečilo tako ali tako spraviti na noge orjaški koncern, ki je obsejal 28 držav. Da je svoja poslednja leta postal slepar, v tej zvezi nič ne pomeni, zakaj že tisti dan, ko je prvič potvoril bilanco, je bil njegov koncern tako mogočen kakor nobeden drugi pred njim. K temu moramo še dodati, da je bila vsa struktura in zgradba njegovega podjetja izredno spretno izvedena in da ni sam niti za trenutek izgubil pregleda nad njo.

Poslovanje mu je olajšalo to, da se je bavil samo z enim predmetom, z vžigalicami, da je sklepal zmerom enake pogodbe in imel zmerom z istimi ljudmi opravka. Pri tem je bil velik igralec. Njegova toliko poudarjena skromnost (predstavljal se je izključno samo kot »gospod Kreuger« ali kvečjemu kot inženjer Kreuger) je bila komedija; zakaj človek, ki obvlada pol sveta z enim samim predmetom, ne more biti tako skromen, kakor se je gospod Kreuger kazal na zunaj. Priznati pa mu je treba, da

je bil v občevanju zelo ljubezniv in da je imel razumevanja za skrbi drugih ljudi.

Kreuger je dal drugim ljudem živeti, ni zahteval previsokih obrestí za svoja posojila, in nobena država, ki je z njimi sklenil pogodbe, se ni mogla pritoževati nad njegovimi poslovnimi metodami.

Seveda pa je imela njegova ideja že koj v osnovi veliko pogreško. V današnjih časih ne gre, da bi človek kalkularil kar za desetletja vnaprej — v dobi, ko se vse ruši in je tako rekoč ni stvari na svetu, ki bi o njej lahko rekli, da je stalna. Tako je na primer l. 1926 napravil pogodbo z Nemčijo, ki bi potekla šele čez petdeset let! Bog ljubi, kdo nam zna povedati, kaj se vse lahko zgodi do leta 1976? Nemara — še prav verjetno je — da takrat sploh ne bomo več rabili žveplen! Nihče tega zanesljivostjo ne ve, in ravno zato so take pogodbe nezdružive in riskantne, a ne za državo, ki jo sklene; leta je svoje posojilo že dobila in porabila in ima le še to skrb, kako bo plačevala obresti in odplačevala dolg. Pač pa je bila stvar nezdruživa in riskantna za Kreugerja. Toda če ne bi bil sklenil svojih pogodb za tako dolgo dobo, je gotovo, da nihče ne bi bil nanje pristal.

Sklep: Ves koncern je bil torej nezdrav? Kajpada, vsaj v sedanjih dneh; najmanj, kar se da reči, je to, da je bil riskantno zgrajen. Ko je Kreuger iz poloma izvajal posledice in se ustrelil, so se pojavile govorice, da ni bil normalen; tudi o tem bi bilo vredno razmišljati. Ne more biti dvoma, da se ljudje, kakršni so bili on ali Stinnes, Hatry ali Castiglione, Michael ali Loewenstein, ne dajo meriti z navadnim merilom; zakaj ti ljudje niso bili navadni, nego nenavadni.

Sklepna beseda je zmerom težka. V rodbinah, kjer imajo dosti slaboumnih, se zgodi, da se od časa do časa rodi tudi popolnoma normalen

človek; po drugi strani pa se dostikrat tudi normalnim ljudem časih pripete izredne reči. Zelo zanimiva so izvajanja, ki jih je objavil o Kreugerju znamenit berlinski psihijater kmalu po njegovi smrti:

Ni lahko ljudem izreči sodbo o duhovnem stanju tega moža. Morali bi poprej prebrati vso njegovo korespondenco in dobiti popoln pregled o njegovem življenju. Gotovo ni bil umobolen človek v navadnem pomenu besede, toda po moji sodbi je bil hipoman. Tako se imenujejo ljudje, ki gledajo svet zmerom skozi rožnate naočnike in zato razvijajo izredno in nenormalno inicijativno. Ti ljudje stoje na meji med normalnim in patološkim in so dostikrat hazarderske nature. Njih domišljija je velika, slepo zaupajo ljudem, ki zaupanja niso vredni, in imajo pogosto premalo lastne razsode. Take ljudi srečamo med velikimi osvajačevalci in odkritelji in pa med denarnimi mogočniki in industrijskimi geniji. Mnogo črt Kreugerjevega značaja se da razložiti samo s hipomanijo; v tem pogledu ima tudi mnogo sličnosti z industrijskimi kralji inflacijske dobe, ki jih danes ni več med živimi.

Seveda pa ni vsak hipoman industrijski kralj. Nekaj mora že znati; brez tega ne gre. Vsi ti ljudje, ki smo jih orisali v naših člankih, so nekaj znali in tudi nekaj ustvarili, da, mnogi med njimi so celo preveč znali in preveč ustvarili, in s tem pridemo do sklepa: vsi so se kako prevzeli. Nagnjenost k temu, da so takoj po prvih velikih uspehih vse videli v rožnatih barvah in si rekli: »Se bo že dobro končalo«, ta nagnjenost jim je bila vsem skupna, in zaradi nje so delali napake ali pa neumnosti. Prenaglo so zaslužili denar, ali so ga preveč zaslužili, ali pa oboje; pri izgradnji svojih podjetij se niso utegnili ustaviti, da bi v miru premislili. Precenjevali so lastne moči, verovali v svojo zvezdo ali pa konjunkturo, uspehi so jih potegnili s seboj, pa niso mogli več odnehati. Tako jih je morala preobremenitev lastnih duhovnih, telesnih in materialnih sil nekega dne potegniti s seboj v vrtnec, v katerem plava že nekaj let pol Evrope, kaj Evrope — pol sveta!

Ker pa naj bo vse, kar se zgodi, samo primera in nauk, se moramo iz tega tudi mi kaj naučiti. Veseli bodimo, da so časi inflacije in deflacije minili, in upajmo, da se bo svet počasi spet vrnil nazaj v prejšnje zdrave razmere svetovnega gospodarstva.

190 milijonov hl vina

Statistika letne produkcije vina na vsem svetu kaže tole sliko:

Francija pridelala v zadnjih letih povprečno 58 milijonov hektolitrov vina na leto. Če k temu prištejemo še produkcijo Alžira, ki dosega 14 milijonov hektolitrov, dobimo skupno 72 milijonov hl ali 720.000 vagonov!

Med temi vini je največ burgundca in bordoja (iz Bordeauxa), nekaj manj pa šampanjca.

Italija pridelala na leto kakih 47 milijonov hl vina.

Vroča Španija zavzema tretje mesto med vinorodnimi deželami. Tam ga namreč pridelajo 20 do 25 milijonov hl.

Naštete tri dežele se po vsej pravici lahko imenujejo vinske velesile.

Za njimi pridejo v precejšnji razdalji Romunija s 6 milijoni, Jugoslavija in Portugalska vsaka s 4 milijoni, Madžarska s 3 milijoni hektolitrov. Nemčija, Bolgarija, Grčija pridelajo vsaka povprečno po 2 milijona hl vina na leto, Avstrija in Švica pa ne presežeta milijonske številke, ker znaša povprečna letna produkcija teh dveh dežel okoli 800.000 hl.

Zunaj Evrope je najbolj omembe vredna Argentina s 5 milijoni hl, za njo pride Čile s 3 in pol milijona, Brazilija in Peru vsaka po 1 milijon hl. Razmeroma malo pridelata Avstralija in afriška Kaplandija: po 1 milijon hl na leto.

Če pogledamo po posameznih celinah, dobimo tole razmerje: Evropa 88%, Afrika 6%, Amerika 5% in Avstralija 1%.

Seveda je tudi konzum vina v raznih državah različen in se ponekod silno velike razlike. Toda paziti moramo, da iz teh števil ne napravimo krivih sklepov, zakaj konzum vina še ne pomeni povsod tudi konzuma alkohola sploh. V mnogih državah je namreč vloga vina prepuščena pivu, po nekod pa celo še mnogo hujšim alkoholskim koncentracijam: raznim vrstam žganja.

Tako pride na 1 Francoza povprečno 150 litrov vina na leto, na 1 Nemca pa samo — 5 litrov!

Zgodbe o velikih možeh

Honoréja Balzaca je prišel neki upnik terjat.

»Opozoriti vas moram,« mu je rekel, »da ne morem delj čakati. Jutri moram namreč brezpogojno poravnati neki dolg.«

»Kaj pa to meni mar? Vi boste dolgovali, jaz pa naj jih plačam?!«

Nekega dne je bil filozof Mendelsohn pri Frideriku II. v gosteh. Kralj bi si ga bil rad nekoliko privoščil in je napisal, še preden so se gostje zbrali, na Mendelsohno posetnico pod ime: »Morice Mendelsohn« besede: »je osel, Fridrik II.«

Mendelsohn je prebral žaljivo opazko, nato pa je brez besede vteknil posetnico v žep. Kralj je videl, da se mu bo šala izjalovila, zato je pozval filozofa, naj na glas prebere, kaj je napisano na posetnici.

»Če Veličanstvo ukaže, potem mi drugega ne ostane,« je odvrnil Mendelsohn in se priklonil. »Na posetnici je napisano: »Mendelsohn je osel, Fridrik drugi.«

Rešitev zloženke »Daj nam danes naš vsakdanji kruh!«

Izid žrebanja za naše nagrade

V nedeljo, dne 25. t. m. je vodstvo, uredništvo in uprava našega lista izvršilo žrebanje nagrad drugega nagrađnega natečaja »Družinskega Tednika Romana«.

Prvotno je bil dan žrebanja določen že za konec julija. Na željo mnogih naših naročnikov, ki jim do navedenega roka ni bilo moči poravnati naročnine do konca 3. četrtletja, smo potem rok podaljšali, da damo pravi vsem cenj. naročnikom priliko tekmovali za naše lepe nagrade. Toda hude gospodarske razmere, ki so se minulo poletje še poslabšale, mnogim naročnikom še zmerom niso dale, da bi mogli utrpjeti skromni prispevek za naročnino lista; razen tega so prišle v avgustu še selitev lista v drugo tiskarno in s tem združene tehnične neprilike, ki so žrebanje proti naši volji zavlekle.

Ponoviti moramo, da se je sicer zelo lepo število naročnikov odzvalo našemu razpisu in poslalo pravilno rešeno zloženko; toda drugi pogoj, t. j. poravnane naročnine, brez česar ne more biti nagrad, je izpolnila komaj dobra polovica vseh »zloženkarjev«. Prejeli smo tudi prav lepo število kuponov, na katerih so nam stari naročniki poslali imena novih naročnikov — žal, da so bili premnogi teh novih naročniki samo na papirju. Tak neplačujoči novi naročnik sicer tistega, ki ga je pridobil, upravičuje do dodatne številke pri žrebanju, toda dobiček na tako številko je seveda neveljaven; tako je povsod drugod, tako je bilo tudi pri nas. Zato ni čuda, da je precejšen del nagrad ostal nerazdeljen. To naj bo

opozorilo in svarilo vsem tistim, ki bi hoteli list zastopati, povrh pa še nagrade: izpolnite svojo dolžnost do lista, potem šele smete upati na prijetno presenečenje!

Toda naš list stoji na stališču, da take nerazdeljene nagrade ne zapadejo v korist tistega, ki jih razpiše; če dotični, ki so bili zanje izžrebani, nimajo zaradi neizpolnitve pogojev do njih pravice, je treba najti drugi način, da pridejo spet nazaj med naročnike. Ta način smo našli v tem, da razpišemo nov natečaj, v katerem razdelimo razen drugih, še večjih nagrad, tudi vse te, ki to pot niso bile razdeljene. Prepričani smo, da bomo s tem ustregli našim zvestim naročnikom in vzpodbudili tudi tiste, ki so si to pot zaradi neporavnane naročnine zaigrali tako lepo priliko.

*

Vsakogar, ki je poslal pravilno rešeno zloženko, smo vpisali v nagradni seznam pod tekočo številko. Vsi tisti, ki so poslali kupone, so dobili še toliko tekočih števil, kolikor kuponov so nam poslali. Tudi vsak po kuponu pridobljeni naročnik, ki je poslal pravilno rešeno zloženko, je dobil svojo številko. In ko je prišla naročnina, jo je uprava vestno zabeležila v ta seznam. Če naročnine ni bilo, je številka sicer ostala, toda najo morebiti izžrebana nagrada ni bila veljavna.

Vsega skupaj je zadelo nagrade 472 upravičenih tekmovalcev. 425 jih pogojev ni izpolnilo in zato do nagrad niso upravičeni.

Kdo dobi nagrade

Prvo nagrado v znesku 4000 Din v gotovini je žreb prisodil številki 896, ki jo je imel Križan Vinko iz Koga, p. Sv. Bolfenk pri Središču; toda knjige so pokazale, da izžrebanec ni poravnal naročnine, zato se mu ne more podeliti.

Drugo nagrado prvovrstno moško kolo znamke Steyr, vredno 1750 Din, je dobila št. 658, ki jo je imel Salmič Anton iz Dol, p. Bučka. Ker je bila naročnina v redu poravnana, je izžrebanec do nagrade upravičen.

Tretjo nagrado, kompletno garnituro kuhinjske posode, vredno 800 Din, je žreb prisodil št. 1139 g. Zmazku Alojzu iz Žerovincev, p. Ivanjkovec, ki pa naročnine ni poravnal in zato do nagrade nima pravice.

Četrta in peta nagrada sta po 1 komplet jedilni servis za 6 oseb, vredna po 380 Din. Zadeli sta ga št. 1127 in 711; prvo je imel Kočvar Jože z Vrhnike, drugo pa Majhenič Milka iz Sv. Miklavža, p. Hoče. Ker g. Kočvar Jože naročnine ni poravnal, dobi nagrado samo št. 711, t. j. ga. Majhenič Milka, ki ima naročnino v redu poravnano.

Šesto nagrado par ženskih čevljev ročnega dela v vrednosti 320 Din dobi g. Kubot Marija iz Dolnje vasi, p. Lavrea, na št. 953. Naročnina je v redu plačana.

Sedma nagrada, kompletna porcelanska garnitura za 300 Din je z žrebom prisojena g. Slinker Rudolfu iz Trebelnega pri Mokronogu na št. 820. Ker pa naročnine ni poravnal, ni upravičen do nagrade.

Osmo nagrado, »kuhinjsko čudo«, vredno 220 Din, dobi ga. Jelen Marija iz Žerjava, p. Črna pri Prevaljah na št. 1.178. Naročnina poravnana.

Za naslednje tri nagrade (po 3 vezani letniki »Druž. Tednika Romana« 1929 do 1931, vredni po 215 Din) je upravičen samo Zupan Viljem, žel. uradnik iz Ljubljane, ki je dobil številko 574. Ostala dva (št. 101 in 1.361) gg. Trdin Alojz

iz Potoka, p. Vače, in Ulaga Avgust iz Dobrne nista poravnala naročnine.

Tudi od dveh 9 delnih kavnih servisov po 160 Din se razdeli samo eden (št. 2, ki jo ima ga. Reichmann Marica iz Ljubljane), ker ga. Marolt Albina iz Planine, p. Bled, ki je imela izžrebano št. 966, naročnine ni poravnala.

Prihodnja izžrebana št. je bila 1.291, ki jo je imel Krulac Maks iz Poljan, p. Prevalje. Ker naročnine ni poravnal, ne pride v poštev. Tudi izžrebana št. 37 (Zavrli Ana z Zg. Bitenja, p. Stražišče) ne pride v poštev, ker dolguje naročnino še za september. Pač pa sta upravičena vsak do 1 čajnega servisa v vrednosti 160 dinarjev g. Pintar Josip iz Vrbe, p. Dobrna pri Celju (št. 1451), in ga. Zahedič Angela iz Ljubljane (št. 631), ker sta v redu poravnala naročnino.

Od nadaljnjih 20 nagrad po 5 m blaga za damске obleke iz umetne svile (vrednost po 150 Din) so upravičeni izžrebanci: Bratina Minka iz Maribora (izžrebana št. 76), Oblak Stefan iz Idrije (708), Šušteršič Anton iz Novega mesta (289), Oražem Rudolf iz Loškega potoka (1611), Horvat Angela iz Slovenjgradca (1183), Habjanič Alojz iz Varazdina (931), Kristan Francka iz Javornika p. Kranj (325), Ozmec Malči iz Rincegrabe, p. Ljutomer (23), in Kobal Jožefa iz Zg. Gorij pri Bledu (1500).

Po 1 vezan letnik »Druž. Tednika Romana« 1. 1930 v vrednosti 90 Din dobe gg. Stergar Franc iz Dobove (469), Horvat Joško iz Kranja (1200), Blatnik Rudolf iz Sela, p. Sv. Miklavž nad Laškimi (111), Pelko Leopoldina iz Novega mesta (308), Šavel Karol iz Dolge vasi, p. Dol. Lendava (1440), in Turk Veronika iz Toplice pri Novem mestu (1045).

Brezplačno bodo 1 leto list dobivali (vrednost 80 Din) gg. Golob Jožef, progovni delavec iz Psarj, p. Laško (555), Pečan Alojz z Viča pri Ljubljani (1001), Jazbinšek Marija iz Senovega, p. Rajhenburg (836), in Kronvogel Joško iz Jarebine (1376).

Na obisku pri pritlikavcih

V neki skriti hiši vlemesta v tretjem nadstropju, po zavutih stopnicah pridemo v hotel pritlikavcev. Od zunaj nam tega ne pove noben napis. Ta hotel je nekaj edinstvenega, posebnega. Od ust do ust gre med malčki govorica, kje lahko skupaj stanujejo v ogromnem mestu, kje je majhno pohištvo, kje so majhne postelje, kje so gostilničarji tako majhni kakor gostje in kje je vse pripravljeno nalašč zato, da pritlikavci udobno živijo.

V tem hotelu ni zmeraj enako število gostov. Kadar nastopajo v mestu skupine liliputancev po varijetjih in kabareti, je do strehe napolnjen. Drugič pa je spet prazen ali pa prebiva v njem samo nekaj gostov.

Ko sem jih obiskal, sem imel srečo. Dobil sem v družbi najmanjšo žensko in najstarejšega pritlikavca na svetu.

Nekakšno pravilčno razpoloženje je v tej hiši. Zbude se spomini iz otroških let, nenadoma se vam zazdi, da vidimo pred sabo pustolovca Gulliverja, čudežne pravljice o orjakih in pritlikavcih ožive, in človeku se ne bi zdelo prav nič čudno, če bi se zdajci začul iz koticke mehke glasek: »Kdo je sedel na mojem stolčku? Kdo je spal v moji postelji?«

Za normalno doraslega človeka je nekaj čudnega, če se giblje v taki okelici. Neprestano je v strahu, da bo kaj polomil, če premakne nogo. Če pa se človek navadi tega občutka, podobnega tistemu, ki ga more imeti slon, ko pride v trgovino s porcelanom, mu nenadoma postane vse domače in domov se vrne s spominom na prijeten doživljaj.

Ali ni srčkano, če opazi majčkene gospodična gumb na plašču, ki se že sumljivo pobeša in ne dà poprej miru, dokler ga ni pošteno prišla? Druga se ukvarja s šivalnim strojem. Tistih šestdeset centimetrov, kolikor je stroj visok, je ravno dovolj za nežne ročice drobne pritlikavke.

Pogovarjali smo se o vseh nedolžnih rečeh na svetu, pred vsem seveda o tem, kar je tem malčkom najbližje: o varijetju in kabaretu. Za mizo, kjer sem pil kavo z njimi, sem se spet zavedel svojih nog, ki z vsem v sobi niso prav nič sorazmerne. Potolažil sem se šele, ko sem opazil, da je vsaj kolač pečen in preračunan za normalen želoдец. Tako je bil ta kolač najvažnejša zveza z zunanjim svetom, ki sem ga skoraj pozabil.

Po kavi sem jih prosil, da bi jih smel nekajkrat fotografirati, in kar presenečen sem bil, kako radi so mi to dovolili. Vsakdo je hotel dobiti

Za nadaljnjih 160 nagrad (po 10 umetniških razglednic filmskih igrancev, vredne 15 Din) jih je bilo upravičenih izžrebancev 98. Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo njih imena natisniti; obvestili jih bomo po pošti.

Za 680 nagrad po 1 leposlovna zabavna knjiga, vredna 12 Din, jih je bilo upravičenih izžrebancev 347. Tudi te bomo po pošti obvestili.

Nagrade začnemo razdeljevati od dne 15. oktobra t. l. dalje in bomo poskrbeli, da bodo najkasneje v 1 mesecu vse v rokah srečnih nagrajencev.

*

Naš novi veliki natečaj objavimo že v začetku oktobra!

svojo sliko, vsakomur je ležalo nekaj na srcu, kar je hotel na vsak način povedati.

Stari gospod je na ves glas izpraševal, zakaj bom sliko potreboval. Naglušen je, toda za svoja leta čudovito krepak. Kdor bi ga videl, kako častljivo sedi za mizo s časnikom v roki, ne bi verjel, da je že v štiriinšedeset letu. Najstarejši liliputanec na svetu je še zmeraj krepak »gospod v najlepših letih.«

Narod malčkov je toli brezskrben in vesel, da se zna prilagoditi vsaki zabavi brez obotavljanja. Kar veselo jih je gledati, kako kramljajo ti pritlikavci med svojimi gosti.

Dosti prehitro hiti čas. Mala gospodična mora k pouku, gospodar v cirkus, kjer je v službi. Težko se človek poslovi iz sveta malčkov, ki so nam tako sorodni in vendar tako novi, in precej časa je treba, da se navadi spet na običajne stopnice in prave velike ljudi zunaj na cesti.

Praške žene imajo svoj dom

Češke žene so lahko ponosne na svoj dom v Pragi, ki stoji v eni izmed ulic Vavelske namesti, torej v sredini mesta.

V domu je veliko število sob, ki so opremljene z največjo udobnostjo. V njem stanujejo ženske, ki so prišle v mesto po opravkih, ali pa samo skozi Prago potujejo. Razen sob imajo v domu še dvorano za predavanja, koncerte in gledališke igre, čitalnico, kavarno in restavracijo.

V svojem domu se ženske imenitno počutijo, saj je najlepši znak njihove sloge in organiziranega dela.

Zakaj je žepna ura večkrat muhasta

Da bo žepna ura točno šla, je treba nanjo paziti. Ameriški urarski strokovnjaki so pred kratkim natanko proučili delovanje ure in njenega mehanizma. Ugotovili so tole:

Najvažnejše je, kako uro navijamo. To delo moramo opraviti vsak dan ob isti uri. Že razlika ene ure utegne povzročiti nerednosti v delovanju kolesja. Navijati jo moramo dalje tudi počasi in enakomerno, ne pa hlastno, kakor navadno delamo. Tudi žep, kjer jo nosimo, ne sme biti prevelik, da stoji ura vselej enako in se ne premika. Najbolje je, da jo nosimo v prsnem žepu, ker se prsa pri delu in hoji najenakomerneje premikajo. Tudi za razliko v toploti so nekatere ure zelo občutljive. Dobro je, če jih nosimo čim bližje telesu, ki ima zmeraj isto toploto.

Manj občutljive so ure, ki jih nosimo na roki. Vendar pa moramo tudi pri njih paziti, da z roko preveč ne sujemo.

Gramofonske plošče po Din 1-
izposoja „ŠLAGER“
LJUBLJANA, Aleksandrova c. 4
prehod palače „Viktorije“.
MARIBOR, Slovenska ulica 18

Vetrnjaški mož

Napisala Katherine Newlin Burt

»O, ne drznem se nadejati, da me boste še hoteli za moža, kadar me popolnoma spoznate,« je dejal mladi mož deklici, ki je sedela zraven nje-ga.

»Zakaj ne, Jake?«

»Ker pijem in kvartam, ker sem preveč norel za ženskami in se ne morem premagati, da se ne bi potepal po svetu.«

»Mislim, da tako tudi drugi možje počno, preden se poroče,« je odvrnila Selda.

»Toda jaz nisem človek za ženitev, jaz sem nekaka človeška lastovica. Lastovice pa imajo navado, da se vsako leto z drugim tovarišem vrnejo v gnezdo. In kateri ženi bo to všeč?«

»Nu, vsaj poštenje ste od večine drugih,« je pol s smehom pol z vzdihom odgovorila Selda. »Vsaj hinavskih obljub mi ne dajete. Mož s krili na plečih, vsak trenutek pripravljen, da odleti,« nervozno se je zasmejala, »tak mož mi je všeč.«

Mračno je pogledal k njej. »Ne, nisem zadosti dober za vas. Moj brat James vas bo znal bolje ljubiti od mene.«

Videl je njen žalostni pogled in jo strastno stisnil k sebi. »Ali je res, Selda, da hočete mene, takšnega, kakršen sem?«

Tako je bila Selda, ki je že leta in leta samostojno in samozavestno upravljala svoje posestvo, ga sama obdelovala in namakala, nadzirala živino in prodajo mleka in odslavljal snubce drugega za drugim, naposled izgubila srce na vetrnjaka, ki se je šele pred kratkim z njim seznanila pri njegovem bratu, in se z njim poročila. Tudi on se je zdel strašno zaljubljen, opravljal je vsa poljska dela, ki mu jih prej nikoli ni bilo mar, in kazal pošteno voljo, da postane dober kmet. Toda ko so zvezde izgubile lesk ledenih zimskih noči in je zave-ta pomlad ter se je muzika oglasila z dreves, tedaj se je njegova prejšnja veselost izpremenila v mračno mol-čečnost in nekega jutra ga je nena-doma zmanjkalo.

Razen brata svojega moža je imela Selda le še daljne sosedo. To ji je prihranilo obiranje ljudi. Svak se je oglasil pri njej, ko je zvedel, da je Jake izginil, in se izdatno naklel. Toda Selda je svojega moža branila. Saj jo je že pred poroko svaril. Storil ni nič drugega kakor to, kar ji je že vnaprej napovedal. »Seveda sem upa-la, da se bo v zakonu izpremenil. Toda kaj hočem — če pa je take nara-ve! Pa saj se bo vrnil.«

Od ranega jutra do poznega večera je bila na polju in nadzirala delo, zmerom dobre volje in še zalejša ko

prej, nemara zato, ker se ji je tako podalo, da je malo shujšala. Zvečer pa je urico posedela z Jamesom in staro oskrbnico, ki je služila že pri njenih starših. Ko je ostala sama, pa je naslonila glavo na sirovo zbito ograjo in se hrepeneče zagledala v temo. In potem je brala in bdela pri črni kavi tako dolgo, da je trudna omahnila na posteljo in pri priči zas-pala, ne da bi se še utegnila raz-jokati.

In nekega jesenskega dne se je Ja-ke vrnil. Bila je blažena od presene-čenja. Lepši od dni, ki so zdaj prišli, tudi medeni tedni niso bili. Ni ga izpraševala. Njena lastovica, mož s kri-li, ki so ga silila, da je moral odle-teti, se je iz proste volje vrnil k njej, in hotela je brez misli na prošlost in prihodnost uživati sedanjost. Zima je bila čudovita. Kristalno jasen mrz, srebrno leskečoči se gozd, mesec, ki sta ga gledala na večernih izpreho-dih, kako je izginjal čez zasnežene vrhove dreves v škrlatno nebo — to-liko blaženosti sta užila, kakor je drugim ljudem ni namenjeno v dese-tih življenjih. Bolelo ju je samo to, da je Jakov brat odšel drugam. Selda ni nikoli omenila pisma, ki ga ji je bil poslal za slovo. »Kadar bo Jake spet izpraznil korito, mi sporoči. Takrat me utegneš kaj potrebovati.«

Spet je prišla pomlad, to pot zgo-daj in iznenada. Na bregovih še pol zamrzlih potokov so že poganjale cvetlice in prej ko druga leta so se že oglašale divje gosi. In nekega ju-tra je Jakova postelja spet ostala prazna. Za Seldo je bilo to še hujši udarec kakor lani. Kaj res ni mogo-če tega človeka ozdraviti njegovega vetrnjaštva in potepinstva? Kaj ga je po vsej preživljeni sreči te zime spet vabilo v daljo?

Šele na jesen je dobila pismo. »Ni-sem mogel drugače, v drugič sem te zapustil. Ali mi boš spet odpustila? Potem mi piši: Vrne se, še zmerom te ljubim.«

In ona mu je odgovorila: »Ljubim te, potrebujem te.« Pismo je poslala z Jamesom, ki je bil slučajno po opravkih v mestu, drugi dan naprej. In spet je tedne in tedne čakala na Jaka, njega pa ni bilo.

»Ali si oddal moje pismo?« je ne-kega večera vprašala Jamesa. »Da, pa ti gotovo ni nič odgovoril?« je me-nil James. »Že takrat bi ti bil lahko rekel, da se s povratkom ne bo pre-več požuril. Čul sem, da je to pot imel srečo pri svojih poslih. Saj je zme-rom stremel po nečem velikem, iskal je in kopal, vselej vse stavil na eno kocko, in zdaj je menda res nekje od-kril petrolej. Če je tako, se bo gotovo še dobršen čas lepo zabaval, preden se za zimo zabubi.« Drugače tako do-brodušni James je zmerom postal po-rogljiv, kadar je govoril o svojem bratu.

Tisto noč je Selda bdela v srditih mislih. Torej Jaku gre dobro, in je več ne potrebuje. Ali naj ga res spet sprejme, kadar se bo sit drugih radosti vrnil k njej? Ah, ko le ne bi njeno srce tako viselo na nezvestem! Spet je bdela in hujšala in zima je bila že došti bliže ko lani pred Jako-vim povratkom.

James se je nekega dne opogumil. »Pusti ga, kjer je,« je prosil Seldo. »Saj veš, da sem te ljubil že dolgo,

preden si se z njim seznanila. Jaz te nikoli ne bom zapustil, meni boš zmerom največji dragulj v življenju.«

»Kaj mi pomaga, James?« je ža-lostno odgovorila. »Takega kakršen je, ga pač ljubim. Morda ravno zato, ker je drugačen od drugih.«

Nekega večera je začula škripajo-če korake pred hišo, potlej je potr-kalo na vrata in nekaj težkega je pa-dlo na tla. Ko je odprla, je v meseči-ni zagledala velik sveženj. Sveta ne-besa! Jake, njen mož, je ležal pove-zan, z zamašenimi usti pred njenimi nogami. Pokleknila je k njemu na tla, mu vzela ruto iz ust in jela raz-vozlavati vezi. In ko je stal pokonci pred njo, se mu je med jokom in smehom vrgla okoli vratu. Šele po-tem je opazila na tleh neki ovitek, in čudno: njena pisava je bila na njem. V ovitku pa je bilo njeno pismo, ki ga je dala Jamesu, da ga odda na pošto, in na njem je bil pripet listič. »Poslovilno darilo od Jamesa,« je bilo na njem napisano. »Tvoji slavni lasto-vici sem vsaj za nekaj časa krila po-rezal.«

Selda ni razumela. Zato pa Jake tem bolj.

»Tò si mi takrat pisala?« je vprašal, ko je prebral njeno pismo. »In ker nisem dobil odgovora na svoje pismo, se nisem upal še kdaj stopiti pred tvoje oči. James,« je obotavlja-je se nadaljeval, »da, James je čuden človek. O vsem misli na svoj način. Gotovo je bil pozabil pismo oddati. Ko le nisem dobil od tebe nikakega glasu, sem videl, da ti ni nič več do mene in sem se sklenil izseliti. Sa-mo svojega edinega brata sem hotel še poprej videti, pa sem mu pisal, da se oglašim pri njem. Ko sem prišel, pa je skočil name ko volk. Nisem bil na to pripravljen, drugače bi se ga bi! ubranil, čeprav je močan ko lev. Saj veš. Tako pa me je ukrotil, me zvezal in mi vteknil ruto v usta, po-tem pa me je posadil na konja in vlek-l s seboj. Pred tvojo hišo me je vrgel na tla in mi še rekel: »Povej ji, da sem dobro mislil z njo, da sem jo hotel s silo ozdraviti njene nore zatelebanosti vate, nezvestega pote-puha. Zdaj šele vidim, da se mi ne bo nikoli posrečilo, in zato je bolje, da ji vrnem njenega vagabunda. Reci ji tudi zbogom z moje strani in da me ne bo nikoli več videla.«

»Ubogi James,« je bilo vse, kar je Selda mogla odgovoriti.

»Da, Selda, on bi te bil bolj vreden kakor jaz,« je rekel Jake. »Toda če bi vedela... vse bi mi oprostila. Ko sem se zaljubil vate, ti nisem mogel siromak, kakšen sem bil, ničesar ponuditi. Le to sem hitro opazil, da imaš dve duši v prsih. Praktično za vsakdanje življenje in romantično za ljubezen. Tedaj sem hotel poskusiti z romantiko in sem si zate izmislil svo-jo strast za potepanjem. To ti je uga-jalo in tako sem mislil, da moram svojo vlogo še dalje igrati, da si ohran-im tvojo ljubezen. Saj sem bil prej res pohajkovač in sem na vseh kon-cih sveta poskušal svojo srečo. Toda ko sem jo našel v tebi, ali si moreš misliti, s kako težkim srcem sem te tako grdo zapustil? In čeprav se mi je to pot potepanje obneslo, zdaj ti ostanem najzvestejši mož, kar jih je videl svet... če me sama ne odpo-diš.«

Današnji številki smo priložili položni-ce. Prosimo cenj. naročnike, da se jih čim prej poslužijo za poravnane naročnine.

Naš pravi domači izdelek

Hudičev ples okoli vrelega olja

Angleški časnikar R. Jod je imel redko srečo, da je videl v budov-skem setišču Chowni v Tibetu du-hovne igre, hudičeve plesne in duhov-ne vaje. Med drugim poroča tudi o ognjeni preizkušnji. Tretji dan nove-ga leta, piše, sem videl ognjeno preizkušnjo, ki se vrši samo vsako tretje leto, in jo mora delati eden izmed menihov. Izberejo ga z žrebom.

V predvorju templja obesijo ko-tel olja. Pod njim zažgo velik ogenj. Ob določeni uri je najprej božja služba, ki se je udeležijo vsi menihi v svečanih oblačilih. Tam molijo, da bi se preizkušnja srečno iztekla. Po-tem se pokažejo vsi pod verando templja in menih, ki mora ognjeno preizkušnjo prestati, se približa kot-lu vrelega olja. Biti mora gologlav in bos. Okoli stegen si je ovil rdečo cunjo in v roki drži zaboj strelnega prahu, zmešanega s krvjo belega psa. Ta mešanica ima baje čarovno moč na vsa živa bitja in prirodo.

Trikrat mora vreči menih to zmes v kotel in če prestane preizkušnjo z dobrim uspehom, postane v očeh vernikov svetnik. Če pa je ne na-pravi, ga čaka zasmehovanje, zaniče-vanje in tudi smrt.

Zamolklo done udarci po gongu. Nalik ognjenim jezikom in ognjenim kačam sikajo plameni iz kotla. Da je ogenj zmeraj dovolj močan, skrbe drugi menihi, ki neprestano mečejo drva in olje v plamene. Že v odda-ljenosti nekaj metrov je vročina nez-nosna. Med zaklinjanjem se menih približa kotlu in mahne s cunjo okoli sebe, da bi omilil vročino. Potem iz-tegne roko, da bi vrgel zmes v ogenj, toda strah ga tako premoti, da se opoteče nazaj. Od vseh strani začno menihi in množica godrnjati in ga preklinjati. Ves bled od strahu in jeze se menih spet zave, skoči nazaj h kotlu, vrže zmes v olje in tedaj olje zaprasketa, zavre in zagori ter brizgne naokoli, na glavo in skoraj golo telo žrtve. Da ne bi mislili, da je strahopetec, mora stisniti zobe in vreči vnovič čarodejni strelni prah v kotel. Njegovo opečeno telo je po-lito s potom, oljem in krvjo. Med divjimi bolečinami vrže menih še zadnjič strelni prah v olje, potem se brez zavesti zgrudi. Divji kriki ve-selja in občudovanja se začujejo od vseh strani. Med hvalnicami velike-mu Buddhi odneso menih v tem-pelj.

TVRDKA

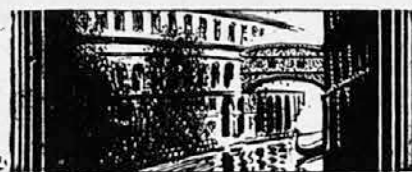
SINGERJEVI ŠIVALNI STROJI

se je preselila

v Gajevo ulico št. 3

poleg nebotičnika

MOST VZDIHOV

43. nadaljevanje

ZGODOVINSKI ROMAN NAPISAL MICHEL ZEVACO

Novi naročniki dobe na željo brezplačno ponatis prvih 18 nadaljevanj. Nadaljnjih 23 nadaljevanj, priobčenih v št. 12. do 39. »Druž. Tednika«, nismo ponatisnili in se dobe le v omenjenih številkah, ki jih pošljemo novim naročnikom za izjemno ceno 20 Din. Denar je treba poslati vnaprej.

Isti mah so se vrata s treskom razklala in sobica je bila še tisti trenutek polna rjovečih in divje mahajočih biričev. Zagledali so rov. V njem je bilo prostora samo za enega moža. Eden izmed napadalcev, najpogumnejši ali pa najbesnejši, je planil k odprtini. Njegovi tovariši so obstali in z napetostjo, s pridržanim dihom, čakali, srepo upiraje oči v črno vrzel... Dve sekundi sta potekali nato pa so začeli pridušeno hropenje.

Roland se je bil splazil za Scalabrinom in se zagledal v ozkem rovu. Jel je plezati kvišku, nato pa se je s težavo obrnil proti odprtini, od koder je bil prišel. Tako je sključen in klečeč čakal z bodalom v roki.

Tudi Scalabrino se je ustavil; razumel je, kaj Roland namerava.

Čakanje ni dolgo trajalo!

Roland je zagledal biriča, ki se je plazil proti njemu.

Njegova roka je zletela kvišku in s strašno silo zamahnila: takrat so biriči, ki so spodaj čakali, začeli pridušeno hropenje moža v poslednjih vzdihih.

Bled, a popolnoma miren se je Roland obrnil k Scalabrinu.

»Rov je zamašen!...«

»Naprej!« je odgovoril Scalabrino.

In spet sta začela plezati; kakšno minuto je to trajalo. Od spredaj jim je prihajalo na ušesa zamolklo rjovenje razkačenih napadalcev.

Zdajci se je Scalabrino zravnal. Rov se je obrnil strmo navzgor proti strehi.

Scalabrino se je jel ročno vzpenjati kvišku, oprijemaje se železnih klinov, ki so bili pričvrščeni v zidu. Ni dolgo trajalo, ko sta bila oba na strehi. Plazeč se po trebuhu sta se ustavila ob žlebu. Roland je pogledal v globino in zagledal množico ljudi na nabrežju. Zlovešče mrmranje je vstajalo iz nje in tu pa tam so se začeli osameli klici: »Smrt biričem!«

Izenada pa je Scalabrino izginil: spustil se je bil skozi lino v podstrešje.

Roland se je splazil za njim.

Scalabrino je odprl neka vrata in stekel po stopnicah dol; pet minut nato sta bila oba v neki ozki ulici, samotni in mračni, in žive duše ni bilo nikjer.

Tedaj se je Scalabrino široko zasmel.

»Ko sem pred desetimi leti napravil ta rov, da si zagotovim beg, če bi prišel v stisko, pač nisem mislil na to, da bo še nekoč služil doževemu sinu...«

»To dokazuje, Scalabrino, da si človek reda in metode.«

»Ne, Visokost! Gledal sem samo, kako počno lisice v gorah. Zakopljejo se pod zemljo, toda nikdar si ne pozabijo zavarovati hrbet z drugim izhodom.«

»Idiva... spotoma pa mi poveš, kako si prišel tako o pravem času, da si mi pokazal pot iz te pasti...«

Naj nam bo dovoljeno pomuditi se nekoliko pri Scalabrinu in njegovih doživljajih, ki so nanje — tako se vsaj drznemo nadejati — bralci prav tako radovedni kakor Roland. Saj si je moral dobrodušni orjak pridobiti pri njih simpatije in je nam vsem še v spominu, da smo ga zapustili v silno nevarnem položaju.

Med tem ko sta se krčmar pri »Zlatem sidru« in Sandrigo sklanjala nad vratici loputnice, da prestrežeta poslednje obupne krike nesrečnega, ki sta ga vrgla v poplavljeni klet,

se je bil Scalabrino pred nevzdržno naraščajočo vodo zatekel na najvišjo stopnico.

Orjak je bil v navalu obupa sklenil napraviti konec in se je potopil v vodo.

Potlej pa je nenadoma vstal v njem življenjski instinkt in začel je plavati.

Voda je bila narasla malone do stropa.

Tako se je Scalabrino plavaje ob zidu nenadoma zadel ob železno ograjo okenca, ki je skozenj drvela voda in se zgrabil zanjo.

Stresel je železje in tisti mah se mu je iz grla utrgal krik blaznega upa. Začutil je bil, da so se železne prečke zamajale v njegovih rokah. Bile so stare in obrabljene ter razjedene od rje.

Scalabrino se je s koleni uprl vanje in jih začel tresti. S svojo herkulsko močjo, ki mu jo je grozeča nevarnost še podeseterila, se je lotil naloge, ki ji nihče ne bi bil kos.

Nekaj minut je trajal tragični boj med človekom in gmoto.

Tedaj je ena izmed prečk odnehala.

Scalabrino se je skušal zriniti skozi nastalo vrzel.

Zrnil se je!

Toda strašni boj še ni bil končan!

Pot skozi lino je držala naravnost v kanal.

Ko je bil Enooki dvignil železno ploščo, je spustil vodo iz kanala v klet!

Tako se je Scalabrino, ko se je splazil skozi zamreženo lino, zagledal na dnu kanala. Moral se je pognati kvišku in pri tem premagati tok, ki je v vrtincu drl po kanalu in ga vlekel na dno. Zadržal je dihanje in se z vso močjo odgnal od tal.

Bilo mu je kakor bi ga bil neki demon zgrabil za noge in tiščal k tlom.

Kako dolgo je to trajalo?

S katero nadčloveško močjo je Scalabrinu uspelo, da se je iztrgal iz strašnega vrtinca?

Tega niti sam ni mogel povedati.

Vedel je le to, da se je nenadoma začutil v mirnejši vodi; s petami se je odgnal od tal in priplaval na gladino kanala.

Bil je rešen!

Pol ure nato je bil v hiši v pristanišču in se preoblekel.

Sandrigo naklep se je torej ponesrečil!

Scalabrino je bil prišel z namenom, da se polasti razbojnika in da reši Bianco. Pravkaršnji dogodek pa mu je bil dokaz, da ima Sandrigo zaveznike v Benetkah in da je treba z njimi računati.

Takšno je bilo poročilo, ki ga je Scalabrino podal Rolandu.

»Kaj vruga pa si počel pri »Zlatem sidru«?« je vprašal mladi mož, ko je orjak končal.

»Tako! zveste, Visokost. Najhujše sem si prihranil za konec.«

Scalabrinu se je zmračil obraz.

Oči so se mu zasvetile in dve debeli solzi sta se zalesketali na njih.

Moža sta v tem prispela na Olivolski otok. Roland je krenil proti Dandolovi hiši.

»Visokost,« je vprašal Scalabrino, »ali mi niste rekli, preden ste odpotovali, da so vzeli to hišo na muho?«

»Da, takrat je to bilo. Zdaj pa ni nič več pod nadzorstvom. Sicer pa bova takoj videla.«

To rekši se je zavihtel čez zid. Scalabrino mu je sledil. Ko sta šla mimo cedre, je mladi mož vtrepetal. Toda njegov obraz ni z ničimer izdal, kaj se godi v njegovem srcu.

Potrkal je na vrata.

»Kdo je?« se je čez več minut začel neki glas.

Vrata so se za špranjo odprla in prikazal se je stari Filip s svetiljko v roki.

»Ali ne poznaš več Giovannija Lorenza, svojega novega gospodarja?« je vprašal Roland.

»Oprostite, Visokost,« se je priklonil stari hišnik in odprl vrata.

Nato je prižgal plamenice.

Roland je opazil, da se starcu tresejo roke; tudi je videl, da ga nekam čudno gleda.

»Kaj me več ne poznaš?« se je začudil.

»Že po glasu sem vas spoznal, Visokost,« je odvrnil Filip, »pa tudi drugače se vas še spomnim, čeprav vaš obraz ni več obraz Giovannija Lorenza.«

»Da, navado imam, da si ga časih malo izpremenim.«

Starec je zmajal z glavo.

»Kaj hočeš reči?« je vprašal Roland.

Filip je z očmi pokazal na Scalabrina.

»Pred njim lahko brez strahu govoriš.«

»Če je tako, Visokost, vam bom rekel, da je vaš nocojšnji obraz prav tako malo vaš kakor naj bi bil obraz Giovannija Lorenza...«

Scalabrino je prebledel. Njegove pesti so se skrčile.

»Mir, Scalabrino!« se je Roland obrnil k orjaku. »Poznam že dolgo starega Filipa in vem, da ni zmožen izdajstva. Za besede, ki jih je pravkar rekel, mora imeti tehten razlog in ta razlog nama bo povedal.«

»Da, vaš Visokost, gospod Roland!« je vzkliknil starec.

Tako nepričakovano je Roland začel svoje ime, da se ni mogel obvladati; stresel se je.

Starec se je bil globoko priklonil in s tem še bolj kakor z glasom poudaril svoje spoštovanje.

»Govori!« je dejal Roland.

»Včeraj sem govoril s signoro Leonoro.«

Filip je ni več imenoval »signora Altieri«.

Roland je prebledel pod šminko; iz grla se mu je izrinil pridušeni krik.

»Ali je bila tu?« je vprašal s hripavim glasom.

»Ne, Visokost. Poklicala me je k sebi, v Altierijevo palačo. In tam mi je na samem vse povedala, Visokost. Zdaj vem pravo ime Giovannija Lorenza, vem, koliko ste morali prestati... Vprašujem se le, kako da vas nisem na prvi pogled spoznal, ko sem vas zagledal.«

Roland je molčal; preveč nasprotujočih si čuvstev je navalilo nanj, da bi bil zmožen besede.

»Gospa Leonora,« je nadaljeval Filip, »mi je rekla, da se boste zanesljivo še vrnili.«

»Ah! Tako je rekla!« je pridušeno vzkliknil Roland.

»Da, Visokost, in zapovedala mi je, naj pazim, da se vam kaj ne zgodi. To sem vam hotel povedati, Visokost. Dodal bi le še, da ste v tej hiši tako na varnem, kakor ste bili takrat, ko ste še kot svoboden in srečen zaročenec prihajali k nam... V tistih letih nenadnih prevratov in revolucij sem pripravil za gospoda Dandola in njegovo hčer zanesljivo zavetišče, ki ga nihče ne odkrije. To zavetišče je ostalo do danes moja skrivnost. Naj pride nevarnost, Visokost; kolnem se vam, da boste varni pred njo.«

Roland je nemo ponudil starcu roko, ki mu jo je stisnil z izrazom globokega spoštovanja.

»Ali si ne bi hoteli, Visokost, ogledati to skrivališče?«

»Idimo!« je dejal Roland.

Mudilo se mu je, da ubeži mislim, ki so jih starčeve besede zbudile v njem.

Pomignil je Scalabrinu in oba sta stopila za Filipom.

Starec je zavil proti cedri.

Povedali smo že, da je bilo drevo veliko in mogočno. Njegovo grčavo in zverženo deblo je imelo svojo posebnost: sestavljalo ga je devet debel, ki so vsa poganjala iz iste korenine in tvorila nekak krog z devetimi stebri.

Nekoliko više so se debla, ki so izprva ločeno rasla, spet združila v eno samo.

Tako je znotraj, med temi debli, nastal prazen prostor, podoben okrogli duplini, katere prirodni obod je tvorila deveterica debel, ki jih je natura v teku let zleplila v nepretrgan zid.*

Debele veje so visele s cedre in silile k tlom.

Filip je pograbil eno teh vej in se s spretnostjo, ki je njegovi starosti nihče ne bi več pripisal, popel kvišku. Splezal je do osrednjega debela in počakal. Roland in Scalabrino sta se popela za njim.

Tedaj je starec potisnil stran nekaj nadležnih vej in moža sta zagledala pod seboj črno odprtino kakor od globokega vodnjaka. Filip je s svojo svetiljko posvetil vanjo.

»Evo!« je vzkliknil. »Tam spodaj ste na varnem. Še včeraj sem prinesel stolic in majhno mizo; na njej vidite živila. Če bi bilo treba, bi lahko tu spodaj prebili dva ali tri dni, jedi je zadosti... To votlino sem odkril pred kakimi petnajstimi leti, ko sem nekoč hotel pobrati kose iz gnezda.«

»Imenitno!« je vzkliknil Scalabrino.

Nato so se vsi trije spustili na tla in se vrnili v hišo. Roland in Scalabrino sta ostala sama, zakaj Filip se je poslovil in se postavil na vrt na stražo.

Roland se je zatopil v svoje mračne misli.

»Visokost,« se je tedaj oglasil Scalabrino, »ali vam je ljubše, da odložim konec svoje zgodbe na jutri?«

Roland je vztrepetal. Orjakove besede so ga bile s silo postavile nazaj v resničnost.

»Ne, ne!« je vzkliknil. »Pripoveduj, dobri moj Scalabrino!«

»Nehal sem tam, ko sem vam hotel povedati, kaj me je napotilo, da sem se odpravil v prekleto krčmo pri »Zlatem sidru«, kjer je malo manjkalo, da nisem izpraznil poslednjega kozarca v življenju. Vedeti morate, Visokost, da sem takoj po vašem odhodu odšel v Črno jamo, kjer sem našel vse v redu. Sporočil sem vaše ukaze poglavarjem, nato pa sem oddirjal v Mestre. Tam me je čakalo bolešno presenečenje.«

Scalabrinov glas je nenadoma zadržal.

»Moj oče!« je kričnil Roland, poln zlih slutenj.

»Ne, Visokost, zanj se ne bojte. Stari dož je še zmerom v Mestru in Juana pazi nanj.«

»Kaj pa potem?«

»Bianca, Visokost!«

»Kaj je z njo?«

»Ugrabili so jo!«

»Kdo?... Tak govori vendar!«

»Juana mi je vse povedala... Sandrigo jo je ugrabil...«

»Tisti razbojnik, ki je postal tvoj sovražnik?«

»Da, Visokost, in ki tudi vas na smrt sovraži, zakaj tisti, ki ga je hotel z ugrabitvijo Biance zadeti, ste vi!«

»Jaz? Kako to?«

»Kaj vem! Mogoče misli, da ljubite tega otroka...«

»In zakaj me sovraži?«

»Ali ga niste mar premagali in osmešili v očeh njegovih ljudi?«

Roland se je zamislil.

»Men e je torej hotel zadeti, pa je ugrabil Bianco in prizanesel mojemu očetu...«

»Gotovo je mislil, da vas bo tako huje zadel.«

»Pa Juana?«

»Juana... O, Visokost, Juana je sirota. Tole kar vam zdajle povem, vas bo gotovo presenetilo, pa je vendar res. Juana ljubi Sandrigo! Roland se je stresel.

»Ljubi ga že zelo dolgo in še zmerom upa, da bo še nekoč njegova žena. Pa je vendar kakor levinja branila Bianco. Vidite, zato sem se vrnil v Benetke. Hotel sem poiskati Sandrigo.«

* Cedra na Dandolovem vrtu ni osamljen primer bizarnosti, ki si jih narava od časa do časa dovoli. Tako stoji na primer še danes v gozdu blizu Compignu v Franciji bukev, ki ji domačini pravijo »Šestnajsterni bratov«. Izredno visoko drevo je prav za prav šestnajsternica bukev, katerih debela so poglajala drugo kraj drugega in se bodo sčasoma popolnoma zlila v eno samo, če jim bo dotlej sekira prizanesla.

Hotel sem ga rešiti, videti sem hotel, ali je še kaj človeškega čuvstva v njem. Kako mi je Sandrigo odgovoril, vam je znano.«

»Drama, ki se je morala odigrati v Juanim s srcu, mora res biti strašna,« je zamrmral Roland.

»A to še ni vse, Visokost. Ko sem se rešil iz kleti pri »Zlatem sidru«, kakor sem vam že pripovedoval, sem mislil samo na eno, da poiščem vas. Dneve in dneve sem upal, da ste se že vrnili, in iskal sem vas na vseh naših shajališčih. Vrnil sem se v Mestre in tam spet videl Juano in vašega očeta. Naposled sem se še enkrat odpravil v Črno jamo. Tam je bilo vse navzkriž; vrhu tega je bil Bembo izginil...«

»Vem. Nadaljuj...«

»To bi bilo vse, Visokost. Ker vas nikjer nisem našel, sem se vrnil v Benetke, počakal, da se je znočilo, potem pa sem odšel v pristanišče. Pred hišo je stal neki človek, ki sem ga imel za birača. Brez pomišljanja sem se zagnal v hišo — vse drugo pa veste...«

Scalabrino je utihnil. Njegov obraz se je zmračil.

Orjakovo srce se je rodilo v novo življenje tisti dan, ko je vstala v njem globoka, spoštovanja in brezmejnega vdanosti polna ljubezen do Rolanda.

Tisti dan je njegovo mračno dušo prvič razsvetlil žarek vzhajajoče zarje.

Potlej pa ga je nenadoma obšla slepeča luč. To je bilo tedaj, ko se mu je razodelo, da ima hčer.

Hčer!... Živo bitje, rojeno iz njega... del njegovega srca!...

Od tistega dne je Scalabrino ljubil, in kdor ljubi, trpi.

Čutil se je očeta z vsem svojim bitjem, z vso silovitostjo, ki je bila zmožna njegova robata natura. Vse kar je bilo v njem življenja in ljubezni, se je zdaj obrnilo na tega otroka.

Kadarkoli jo je videl, je doživel ekstazo največje sreče, ki jo more dati ljubezen.

Tudi če bi bila Bianca grda in nakazna, bi jo enako občudoval. Toda Bianca je bila lepa, pravcat biser lepote, vredna da bi sedela za vzor Madonam, ki so nam jih zapustili umetniki tiste dobe; zato je Scalabrino navdajal pogled nanjo z nekim zaverovanim začudenjem. Nejasno so ga obhajale misli, da mora to neskončno srečo plačati z veliko žrtvijo, in čeprav ni vedel, kakšna naj bi bila ta žrtev, je bil pripravljen, da jo sprejme vnaprej.

Toda ugrabitev Biance, in da jo je ugrabil ravno Sandrigo, ki mu je vrhu vsega še priznal, da jo ljubi — ne, to je bilo za Scalabrino preveč. Bila je katastrofa, ki ga je navdajala z nepojmljivo grozo, da ni mogel niti misliti na obrambo.

V takem duševnem razpoloženju ni čuda, da je videl v Rolandu malone boga, ki ga bo rešil.

Njegovo zaupanje vanj ni poznalo meja; saj je bil Roland tisti, ki je napravil iz njega človeka.

Gledal ga je, ne da bi mogel odtrgati od njega oči; gledal s tisto pokojno potrpežljivostjo, ki je samo plašč nezavedajočega se obupa.

Roland se je zdaj pa zdaj skrivaj ozrl po njem.

In ti pogledi, ki se nikoli niso srečali, so zadoščali, da sta se razumela, kakor bi bila drug drugemu odprla duši na stežaj. Zakaj nenadoma se je Roland ustavil pred orjakom in mu mirno dejal:

»Ne boj se, prijatelj! Njo bova najprej rešila. Prosim te samo en dan potrpljenja, da pogledam, ali je moj oče na varnem.«

»Z vami pojdem, Visokost,« je s tresočim se glasom odgovoril Scalabrino.

»Prav. Potem pa brez odloga na pot!«

XLV

Juana

Kakor so naši bralci videli, si je Roland uredil v Benetkah nekako tajno službo, ki mu je zagotavljala, da se je mogel varno kretati po mestu.

Razen velike tartane, kjer smo ga že srečali, je imel na Lidu še tri druge večje ladje, ki bi

lahko, kadar bi napačil trenutek, v nekaj minutah izkrcale tri sto mož.

Te tri ladje, ki jih nihče ni mogel imeti na sumu, so vršile redno obrežno plovbo, vendar so pazile, da se nikoli niso preveč oddaljile druga od druge. Na vožnji nikdar niso bile dolgo; zato pa so, kadar so se s tovorom vrnile, gledale, da so blago izkrcavale kolikor moči počasi. Nikdar se ni zgodilo, da bi bila od štirih ladij več kakor ena na vožnji, tako da so bile Rolandu stalno tri na razpolago.

Razen tega so na več krajih v Benetkah čakale nanj posebno nagle gondole, ki so ga, če je bilo treba, hitro prepeljale čez veliko laguno, ki loči Benetke od suhe zemlje.

Na kopnem so bili na poti od lagun pa do piavske soteske noč in dan pripravljeni zanj trije izpočiti konji.

Tako so mogli Roland ali pa njegovi sli v nekaj urah priti v Črno jamo in spet nazaj.

Roland in Scalabrino sta zavila proti eni teh gondol. Privezana je bila na Velikem kanalu nedaleč Altierijeve palače.

Moža sta poklicala lastnika gondole na dogovorjen način in skočila v čoln.

Roland je sedel v šotor, Scalabrino pa je kakor po navadi zavzel mesto na zadnjem koncu čolna.

Gondola je zavila mimo Altierijeve palače. Roland ni dvignil zastora. Kakor bi ga bilo strah pred pogledom na palačo, je zaprl oči.

Če bi se bil tisti trenutek ozrl v mrko zgradbo, bi bil videl, da je eno izmed oken razsvetljeno.

Bilo je okno Leonorine sobe.

V tej sobi je ležala Leonora, vsa blede in slabotna, in s široko odprtimi očmi sanjala pred se. Nekaj korakov od njene postelje je sedel stari Dandolo in ni izpustil hčere iz oči.

Leonora je sanjala...

O čem?...

Izgubljena sreča, njeno strto življenje sta bili zdaj edini predmet njenih sanj in vse njene misli so se vrtele samo okoli Rolanda.

Zdajci pa je njeno telo stresel drget.

V gluhi nočni tišini so ji prišli na uho ritmični udarci vesel.

Dvignila je glavo in prisluhnila.

Dandolo je opazil njeno nenadno kretnjo. Stopil je k oknu in odgrnil zaveso.

»Nič ni, hčerka,« je dejal, »pomiri se!...«

»Nekaj sem čula,« je zamrmrala Leonora.

»Gondola plove mimo... Rdečo luč vidim na nji...«

»Ah!...«

»Oddaljuje se... komaj jo še vidim... Zdaj je izginila...«

Leonora je omahnila nazaj na blazino in Dandolo je spet zavzel svoj prostor v naslanjaču.

»Ni prav,« je rekel s karajočim glasom, »ni prav, hčerka, da te vsak šum vznemiri. Sicer pa sem jaz zraven tebe in se ti ni treba ničesar bati.«

Mlada žena je lahno prikimala, kakor v znamenje, da ima oče prav, in zaprla oči.

Gondola je lagotno in naglo kakor morska ptica švignila mimo oken Altierijeve palače; kmalu nato je bila v laguni.

Ko je pristala, je bila še noč.

Roland in Scalabrino sta skočila na konja in se v prvi zarji ustavila pred hišico v Mestru.

»Moj oče?« je vprašal Roland, ko mu je prišla Juana odpirat.

»Živ in zdrav, Visokost... Samo Bianca...«

Roland je vstopil. Scalabrino je z gibom glave pokazal deklici, da Roland že ve, da je Bianca izginila.

Ko je Roland vstopil, je zagledal svojega očeta sedečega zraven plapolajočega kamina.

Stopil je k starcu in ga nežno objel in poljubil.

»Kdo me poljublja?« je vprašal slepec.

»Jaz,« je z zadržanim glasom odgovoril Roland, »jaz... tvoj sin...«

»Moj sin? ...«

»Da, oče! Kaj še zmerom ne poznate mojega glasu?«

Blaznež ni odgovoril.

Scalabrinu in Juani se je krčilo srce ob tem pretresljivem prizoru.

Dobre in zdrave jesenske jedi

Paradižniki

Kakor krompir, koruzo in razne druge sadeže, smo dobili tudi paradižnik iz Amerike. Prvi so ga prinesli v Evropo Španci. Tedaj so mu dali ime »jabolko ljubezni«. Italijani ga še zdaj imenujejo »zlati jabolko«.

Paradižnik potrebuje dosti toplote. Najbolj uspeva v vinorodnih krajih. Zdravniki ga štejejo med najbolj zdravo hranilno sredstvo. Pripravljam ga lahko na nešteto načinov.

Paradižnikova juha.

Potrebščine: Pest rezancev, ščepec soli, ščepec belega popra, dve žlici sladkorja, pol kile paradižnikov, žlička drobno razrezanega petršilja, žlička moke, čebula.

Priprava: Paradižnike kuhaj s sladkorjem, petršiljem, čebulo in poprom v četrtinki litra vode. Potem pretlači vse skozi sito in primešaj moko. Nato prilij še liter vode in stresi v lonec tudi rezance. Če hočeš juhi izboljšati okus, primešaj tri deke surovega masla in dve kocki za juho.

Paradižniki z jajci

Potrebščine: Pol kile paradižnikov, šest dek masti, šest jajc.

Priprava: Oprane, debelo razrezane paradižnike duši deset minut v kozici na masti in potem raztepi na nje jajca. Ko se beljak strdi, jed osoli in jo prinesi na mizo. Zraven serviraj krompir.

Makaroni s paradižniki

Potrebščine: Pol kile makaronov, šest dek surovega masla, dve jajci, pol kg paradižnikov, ščepec soli, pol deke parmezana.

Priprava: Makarone skuhaj v slani vodi. Razpusti surovo maslo, da se peni, zmešaj rumenjaka, dušene, pretlačene, hladne paradižnike (ali pa isto količino soka) in sol, nato pa dodaj ohlajene makarone in sneg dveh jajc. To zmes stresi v model, ki mora biti dobro namaščen, potresi s parmezanom in maslom, nato pa speci. Prav dobra je ta jed s sol to.

Paradižnikov golaž

Potrebščine: Tri četrt kile govedine, dve veliki čebuli, deset dek prekajene slanine, pol kile paradižnikov, žlička sladke paprike, ščepec soli, tri četrt kile krompirja.

Priprava: Drobno razrezano slanino praži s sekljano čebulo v ponvi, da se lepo zarumeni. Stresi nanjo meso, ki si ga razrezala na precej velike kose in vse skupaj duši. Ko se napravi lepa omaka, dodaj še sol in papriko. Ko je omaka že dušena, prilij še eno ali dve zajemalki vrele vode in primešaj paradižnike, ki si jih prej razrezala na četrtine. Ko je meso že skoraj mehko, dodaj še olupljen, na kocke razrezan krompir in vse skupaj še duši, da bo mehko.

Češpljeve jedi

Oblečene češplje

Potrebščine: Pol kile češpelj, 10 dek mandljev, 12 dek moke, noževa konica pecilnega praška, skodelica mleka, sol, citrionov sok.

Priprava: Sveže češplje olup in jim poberi koščice. V sredo deni mandelj. (Mandlje je treba najprej dati za dve minuti v krop, da se kožica lahko olup). Potem napravi iz moke, mleka, soka polovice citrone, pecilnega praška in soli gosto testo za palačinke, pomakaj vanj češplje in jih v vroči masti speci. Da ne bo pečeno testo preveč mastno, položi češplje potem na svilen papir in jih še tople potresi s sladkorjem.

Čas pripravljanja: Pol ure.

Češpljeva torta

Potrebščine: 15 dek surovega masla, 15 dek sladkorja, 3 jajca, 15 dek moke, pol kile češpelj.

Priprava: Surovo maslo tolci s sladkorjem in rumenjaki, da se speni, potem dodaj še moko in sneg. Pol mešanice stresi v dobro pomaščen model in obloži na debelo s surovimi češpljevimi polovicami. Drugo polovico mase zlij na vrh.

Za pripravljanje porabiš dvajset minut.

Češpljev zvitek

Potrebščine: 30 dek moke, 12 dek surovega masla, 4 žlice sladkorja, 1 in pol deke kvasa, cimet, drobtinice, 3 deke masti, ¼ kile češpelj, malo mleka.

Priprava: Mleko, kvas in žlico sladkorja deni v lonec, da kvas pripraviš. Ko vzkipi, ga stresi na moko, kamor si že prej zamešala topljeno maslo, žlico sladkorja in malo mleka. Potem testo pregneti, položi na desko, razvaljaj in razvleci. Nanj potresi po sredi pomaščene drobtine, malo cimeta, češplje in ostali sladkor. To pokrij s praznim testom in zvitek shajaj. Potem ga še namaži z raztepenim jajcem in speci. Namestu češpelj zameš lahko tudi grozdje.

Zvitek je pripravljen in pečen v pol ure.

Dobri češpljevi emoki

Potrebščine: Osminka litra mleka, 3 deke masti, jajce, 30—35 dek moke in žličko pecilnega praška.

Priprava: Iz vseh teh potrebščin napravi testo in ga razvaljaj na deski, ki je dobro z moko potresena. Potem izreži iz testa 40—50 kvadratov. V vsak košček zavij češpljo, ki ima namestu koščice pol kocke sladkorja. Kuhaj jih v slani vodi deset minut. Potem jih oprezno polovi iz kropla in deni na sito. Na 5 dekah razbeljene masti zarumeni 10 dek drobtin in potresi s 5 dekami sladkorja v prahu in cimetom.

Skrbi za redno prebavo!

»Kako si morete izmisliti nelep predmet za pogovor?« Da, dragi čitatelji, tudi to je potrebno. Želodec in črevesje sta prav tako važna kakor drugi deli telesa. Če se peč centralne kurjave pokvari, potem ves stroj ne deluje. Človeško telo je prav zelo podobno taki centralni kurjavi. Ostanki morajo iz njega, sicer se začne telo upirati. Posebno pri ženskah se kaj

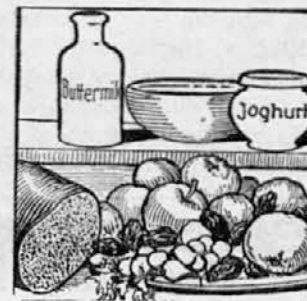
ljubi, pred vsem to, kar je udobno in prijetno.

Ljudje pozabljajo, da more biti samo v zdravem, pravilno negovanem telesu zdrava duša. Tega stavka ne more zavreči dejstvo, da dobimo tu in tam tudi velike duhove v bornih telesih.

Da preprečimo razne motnje, ki se tako pogosto rade ponavljajo, nam je dala priroda dovolj sredstev. Sveže sadje, zelenjavo, črn kruh, mleko, med. To je nekaj jedi, ki so navadno dosti boljše, kakor najboljša zdravila.

Razen tega moramo opozoriti tudi na to, da je slabi prebavi dostikrat vzrok pomanjkanje gibanja. Gospodinjje pravijo tako rade: »Saj se v kuhinji dosti gibljem!« Res je, toda pravilno gibanje, ki razvija in krepi mišičje in ga spodbuja k rednemu delovanju, je le nepretirana telovadba, pred vsem vaje na prostem in sport, ki ga domače delo ne more nikdar nadomestiti. Nekatere vrste domačega dela, ki jih gospodinja izvršuje v miru — pred vsem ročna dela — so naravnost strup za prebavo, prav tako kakor sedenje po pisarnah.

In naposled še nekaj, kar naj bo opozorilo: Kadar ste siti, ne jejte več in ne pustite, da bi poželenje po jedi ukazovalo vaši pameti!

rade pojavijo motnje v prebavi in razne težave, ki so z njimi v zvezi. Namestu, da bi jih ženske pregnale s pravilno hrano, rajši vzamejo razna odvajalna sredstva. Mislijo, da bo kak prašek, pilula ali pa kozarec katerikoli zdravilne vode delal čudeže, spravil pokvarjeni želodčni kanal spet na pravo pot in da bodo lahko potem pri prehrani spet grešile kakor prej. Telo je žalibog za večino ljudi samo potrebno zlo, mrtvo orodje, ki smejo z njim delati, kar se jim

ste prišli pred nekaj leti k meni in povedali isto starost.

Zena me je začudeno pogledala in dejala ne da bi trenila z očesom:

»Prosim vas gospod sodnik, ne pozabite, da nisem med tistimi ženskami, ki vsakikrat drugače govore.«

Gospodarska kriza

Blaustein, trgovec z blagom na debelo, dobi tole pismo od Rotsteina iz Černovic:

Zelo spoštovani gospod Blaustein! Prosim pošljite mi z obratno pošto 3 bale barhenta — počakajte malo, da skočim v skladišče in pogledam, ali ne bi tudi platna potreboval.

Ravno sem se vrnil iz skladišča; platna imam še dovolj. Pri tem sem ugotovil, da bo tudi barhenta še za silo. Zato mi ni treba nič poslati. — Z odličnim spoštovanjem K. Rotstein.

Pameten otrok.

Gost: »Nu, Peter, ali me poznaš?« »Seveda vas poznam,« odgovori Peter. »Vi ste poslednji up moje sestre.«

HUMOR

Vijudnosti

Zena (možu, ki je ostal doma): »Ko bi vedel, kakšne uspehe sem doživela na nocojšnji maskaradi!«

Mož: »Gotovo se nisi demaskirala...«

Komponist: »Rodil sem se isti dan, ko je Richard Wagner umrl.«

Zlobna dama: »Da, da — nesreča nikoli ne pride sama!«

»Kaj me mar imate za norca?«

»Nikakor ne! Toda kaj pomeni en človek proti tisočim drugim!«

»Cenjene dame in gospodje,« razlaga profesor kemije, »kakor sem vam pravkar povedal, je nastala v epruveti pikrinova kislina — razstrelivo, ki je tako silno, da zletimo vsi v zrak, če se mi poskus izjalovi. Stopite malo bližje, da boste mogli bolje slediti!«

Znameniti ameriški humorist Mark Twain je deloval tudi kot žurnalist. Siromak je moral urejevati rubriko »Vprašanja in odgovori.« Nekoč je dobil od nekega pesnika vprašanje, ali ne ustvarja uživanje rib v človeškem telesu fosforja in obenem pospešuje delovanja možganov. Mark Twain je odgovoril:

»Seveda! Toda sodeč po prispevkih, ki ste mi jih poslali, vam moram priporočiti najmanj 1 kila na teden.«

O ljubezni

»Kako dolgo pa si bil z njo zaročen?«

»Ne vem, ker se mi je ura ustavila.«

Seznanila sta se na plesu. Viktor in Melita.

»Ta ali nobena!« si je rekel Viktor, ko je zagledal Melito.

»Ta ali nobeden!« je spreletelo Melito in srce ji je razbijalo, ko jo je Viktor pozval na ples. In potem sta malo plesala, nato pa sta se umeknila v skrito ložo in se poljubljala in ljubila. Čas je hitel.

Naposled je bilo plesa konec.

»Ostani tu na toplem, srček, da se ne prehladiš,« je gostolel Viktor, »sam pojdem v garderobo po tvoj plašč.«

»Ne, ne, dragec,« je oporekla Melita, »rajši grem s teboj, tako dobro te vendar še ne poznam!«

Pred sodiščem

Angleški sodnik Mc. Cardie pripoveduje iz svoje prakse naslednjo zgodbi, ki jo je pred kratkim doživel:

Na sodišče so privedli neko žensko zaradi malenkostnega pregreška. Ko sem jo vprašal, koliko je stara, je odvrnila:

»Enainvajset let.«

»Kako je to mogoče?« sem jo vprašal. »Prav dobro se še spominjam, da

„Kapljica joda“ za nahod

Zadnja leta priporočajo nov način zdravljenja nahoda. Človek, ki začuti, da se ga loteva nahod, mora popiti eno ali dve kapljici jodove tinkture v kozarec vode. S tem se baje nahod ustavi. Treba je le vzeti to zdravilo takoj, ker pozneje nič več ne učinkuje. Ta način se je hitro priljubil pri preprostih ljudeh, pa tudi pri nekaterih zdravnikih. Drugi zdravniki pa so bili proti njemu zelo nezaupni in se niso hoteli prepričati, da bi to res pomagalo. K temu je prišel pomislek proti zdravljenju z jodom brez zdravniškega nadzorstva, saj so posebno v zadnjem času odkrili, da je zelo veliko ljudi za jod preobčutljivih. Jod namreč draži žleze in utegne povzročiti Basedovljevo bolezen.

Zanimiva je razprava znanega zdravnika, ki preizkuša vpliv joda na človeški organizem že od leta 1918., ko zdravljenje nahoda z njim še ni bilo tako zelo znano. V listu »Münchener Medizinische Wochenschrift« poroča profesor Haymann, da je v začetku pričakoval od zdravljenja nahoda z jodom velikih uspehov, da pa je njegov optimizem počasi skopnel.

Le v četrtini vseh primerov deluje jod res uspešno. Pri tridesetih odstotkih je učinek malenkosten, ali pa ga sploh ni mogoče ugotoviti. Pri ostalih petinštiridesetih odstotkih jod sploh ni deloval. Torej zelo skromni rezultati! Pri tem je še mogoče, da so bili uspehi le navidezni. Profesor Haymann je namreč predpisal svojim pacientom kapljico joda dosti-

v 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice i. t. d. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

krat v primerih, ko se mu je le zdelo, da bodo dobili nahod, ali pa tedaj, če so morali delati ob takem vremenu, ko so drugače postali nahodni. Nekateri so z navdušenjem zmeraj jemali jod in pričakovani nahod je izostal, dokler se ni potem nenadoma pojavil — vzlic jodu.

Pri takem načinu preprečevanja bolezni je seveda težko ugotoviti ali je res zdravilo preprečilo obolenje, ki ga mogoče ne bi bilo vzlic zdravljenju.

Zato moramo biti pri zdravljenju z jodom oprezní, saj zdravniki v zadnjem času jod čedalje manj uporabljajo in se ga ogibljejo povsod, kjer ni neobhodno potreben.

Filmske indiskretnosti

Käthe von Nagy ne daje rada avtogramov. Če pa hočete vendar poizkusiti srečo, ji pišite na naslov: Berlin — Charlottenburg, Cranallee 8.

Martha Eggerth se je rodila 17. aprila 1912 v Budimpešti. Igralsko karijero je začela že kot enajstleten otrok v gledališču. Z dvanajstim letom je že v Ameriki igrala v opereti, potem pa v Budimpešti, na Duna-

ju in v Hamburgu. Tam jo je režiser Eichberg odkril za film.

V vseh evropskih državah so pri obisku filmov posebne omejitve za mladino. Ponekod je doba, ko sme vsakdo v kino, določena celo na dopolnjeno osemnajsto leto. V Ameriki in v Rusiji pa teh omejitev ni.

Dolly Haas meri 1 meter 56 centimetrov.

Če ste že pozabili...

Rudolf Valentino se je rodil 6. marca 1895 v Castelanetti v Južni Italiji. Že pred vojno je šel v Ameriko in je bil najprej plesni uč-

Clark Gable

telj. Potem se je preselil v Los Angeles in hotel poskusiti srečo pri filmu. Dolgo ni mogel priti naprej in na posled je moral postati celo pomož-

ni natakator v nekem hotelu. Režiser Flynn ga je najprej vzel za statista, pozneje pa mu je dal tudi večje vloge. Valentino je imel temne oči in temne lase. Umrl je 23. avgusta 1926. za vnetjem slepiča.

Werner Pitschau se je rodil 24. marca 1902 v Berlinu. Na Dunaju je napravil realko in kadetnico. Po vojni je hodil na trgovsko akademijo. Ker ni dobil službe, je šel h gledališču, kjer je bil že njegov oče. Imel je svetle lase in sinje oči. Umrl je 28. oktobra 1928.

Poravnajte naročnino!

Kaj je pri filmu novega?

Film »Črni huzar«, kjer igrajo Mady Christians, Conrad Veidt, Wolf Albach-Retty, Ursula Grabley in Otto Wallburg, bodo te dni že prvič igrali. Vsebina je vzeta iz nemške zgodovine in nam slika boje med Nemci in Napoleonom v letih 1812 do 1813. Film so napravili samo v nemški verziji.

Tudi film »Mamila« s Hansom Albersom, Gerdo Maurus in Trude von Molo, je že končan. Režiral ga je Knut Geron. Zunanje posnetke so napravili na Portugalskem, v Franciji in na severni nemški obali. V francoski verziji igra Daniela Parola in Jean Murat.

DNEVNO SVEŽE PRAZENA

MOTOH KAVA

LJUBLJANA
VOĐNIKOV TRG 8. ST.

Da ne pozabim!

Še danes moram poslati naročnino za „Družinski Tednik Roman“

KLIČEJE
vsi vsi po
pogostnosti
ali vsakega
zavestno
najboljše

KLIČARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVAT.

Znižali smo cene

vsem čevljem domačega in tujega izvora za gospode in dame. Oglejte si naše blago in izbiro, predno kaj kupite.

A. ŽIBERT
trgovina s čevlji
LJUBLJANA
Prešernova ulica

Patentni zlozljivi lotelj

posebno priporočljiv za bolnike, kateri trpe na astmi ali drugih bolečinah v nogah

I. Klobčaver
Ljubljana
Poljanska c. 17
dvorišče

Priporoča se tudi za
vsa v tapetu lisko
stroko spadajoča
dela po najnižjih
cenah

Oglašanje pomeni uspeh —
Oglašanje v „Družinskem Tedniku
Romanu“ zanesljiv uspeh!

RUFF ČOKOLADA BONBONI

● Veselje vsake družine! ●

Gramofoni in gramolonske plošče se kupijo
najbolje in v največji izbiri pri

„Jugosport“
Ljubljana
Miklošičeva c. št. 34

Kupujte domače izdelke jugoslovanske tvornice

Dr. A. Oetkerja

Šartelj!

Zmešaj 12 dkg surovega masla s 3 rumenjaki, dodaj 1 zavoj Dr. Oetkerjeve zmesi za šartelj. 1/4 litra mleka in čvrst sneg 3 beljakov. Testo naj gosto teče z žlice. Peci ga v dobro namaščenem modlu pri srednji vročini.

Dr. Oetkerjeve

špecialitete se dobijo v vseh špecerijskih in delikatesnih trgovinah.

Dr. Oetker, Maribor